

Stortingets energi- og miljøkomite
Stortinget
0026 OSLO

Vår saksbehandler
Pernille Christine Frimann Bügel

Vår dato
11.10.2022
Deres dato

Vår referanse
22/00158-10
Deres referanse

Statsbudsjettet 2023 - Høringsinnspill fra Norges Bondelag

Behov for økt satsing på et bærekraftig og klimavennlig jordbruk

Under følger Norges Bondelags høringsinnspill:

1. Regjeringens klimastatus og klimaplan

Norges Bondelag deler regjeringens oppfatning om at det skal kuttes utslipp i jordbrukssektoren jmf. Klimaavtalen mellom staten og jordbruket. Regjeringen skriver videre at en samtidig skal øke norsk matproduksjon og at utslipp fra biologiske prosesser ikke kan fjernes fullt ut. **Norges Bondelag mener at regjeringens klimastatus og –plan legger opp til fornuftige klima- og miljøtiltak ute hos bonden som samsvarer med Landbrukets Klimaplan og ber om at Stortinget slutter seg til dette. Men det er viktig at landbrukssektoren også anerkjennes for sine bidrag når det gjelder å lagre karbon og binde CO₂. For å oppfylle Landbrukets klimaplan må økt finansiering på plass.**

2. Kap. 1428 Enova

Landbruket er en del av løsningen på energikrisen nasjonalt og internasjonalt. Landbruket rår over store ressurser som biomasse til bioenergi og arealer til strømproduksjon. I Klima- og Miljødepartementets budsjettforslag er det en satsning på Enova. **Med dagens energisituasjon mener Norges Bondelag at Enova bør få et tydeligere mandat på energieffektivisering for husholdninger og næringsbygg, samt at Enova kan støtte mindre solcelleprosjekter for næringsbygg og landbruksbygg.** Enovas rettighetsbaserte støtte til solceller for husholdninger og sameier, bør utvides til å gjelde prosjekter inntil en viss størrelse for landbruksbygg og næringsbygg. I dag kan bønder søke støtte til solceller i Innovasjon Norges verdiskapningsprogrammet for fornybar energi. Dette programmet opplever en kraftig etterspørsel, men går raskt tomt for midler. Denne potten legges nå under Bionova som får et mye tydeligere klima- og sirkulær bioøkonomi-mandat. Da er det unaturlig at dette programmet skal støtte energiproduksjon som ikke kutter direkte utslipp.

3. Bionova

Det er gledelig at Bionova endelig etableres. Satsningen har et tydelig mandat om å støtte klimainvesteringer på gårdsnivå, samt støtte prosjekter som bidrar til sirkulær bioøkonomi som også gir klimakutt innenfor grønn og blå sektor. Dersom dette skal bli et viktig virkemiddel må satsningen ha et tydelig mandat og nok finansiering.

Bondelagets Servicekontor AS

Norges Bondelag

Postadresse: Postboks 9354 Grønland, 0135 OSLO, Tlf: 22 05 45 00
Besøksadresse: Landbrukets Hus, Hollendergata 5, 0190 OSLO
Bankkonto: 8101.05. 91392, **Org.nr.:** 985063001 MVA
bondelaget@bondelaget.no, www.bondelaget.no

Bankkonto: 8101.05.12891
Org.nr: 939678670

For å få realisert tiltakene i Landbrukets klimaplan, må Bionova innrettes slik at den treffer den enkelte bonde og bidrar til reduserte utslipp av særlig metan og lystgass. For å oppfylle klimaplanen trengs det kraftfulle virkemidler. Bionova finansieres foreløpig i hovedsak av midler fra jordbruksavtalen og omprioritere tiltak. Norges Bondelag mener Bionova må tilføres betydelig mer friske midler for å lykkes med klimaomstillingen i landbruket.

4. Biogass

I dag er det Enova og Innovasjon Norge som forvalter virkemidlene for å stimulere til vekst og utvikling i biogassektoren. Enova skal ha ansvaret for industrielle anlegg, mens Innovasjon Norge støtter biogassproduksjon på gårdsanlegg. Enova støtter også kjøp av gasskjøretøy. Sammenligner man virkemiddelapparatet i Norge med Danmark og Sverige, har norsk biogassbransje klart dårligere forutsetninger. Dersom dette ikke gjøres noe med, risikerer vi at råstoff til biogassproduksjon blir sendt til våre naboland, slik som matavfall og marine råstoff. Dersom det skjer, mister Norge muligheter for å skape nye grønne arbeidsplasser. Bransjen mener det kan skapes 16 000 nye arbeidsplasser, hovedsakelig lokalisert i distriktene.

Vår oppfordring til komiteen er at Enova i sin behandling av støtte til større industriprosjekter må vektlegge reduserte CO² utslipp for hele verdikjeden som prosjektet representer.

Norges Bondelag mener det trengs en Norsk Offentlig Utredning som kan svare ut stortingsvedtak 753 «Levere ein plan for harmonisering av rammeverk for biogass i Norden» og gi et kunnskapsgrunnlag for helhetlig biogasspolitikk.

5. Oppfølgingsvedtak 2021–2022, 751 Solenergi

Stortinget har bedt regjeringen kartlegge potensialet for solenergiproduksjon på landbruksareal, samtidig som landbruksproduksjonen opprettholdes. I St.prop nr 1 sier regjeringen at de vil vurdere nærmere kartlegging av solenergiproduksjon på landbruksareal og komme tilbake til Stortinget på en egnet måte.

Norges Bondelag vil sterkt advare mot planene om bygge solenergi-parker på dyrket og dyrkbar jord. Norges Bondelag vil anbefale at det utvikles en mer arealeffektiv politikk for utnyttning av solenergi.

6. Kap. 1420, post 73 Tilskudd til rovvilttiltak

Målet med tilskuddsordningen er å sikre iverksettelse av effektive forebyggende tiltak for å begrense de skadene rovvilt kan påføre produksjonsdyr i landbruket, samt konfliktdempende tiltak for å begrense ulemper for lokalsamfunn og andre grupper. Midlene skal kompensere for reelle kostnader og ekstraarbeid som tilstedeværelse av rovdyr har for beitebrukerne. Dette gjelder blant annet: Rovviltsikre gjerder, tidlig nedsanking, kadaverhund, elektronisk overvåking m.m. Posten dekker også godtgjøring til kommunale fellingslag. Posten er foreslått redusert fra 79,5 mill. kroner i 2022 til 64,8 mill. kroner i 2023. Av reduksjonen er 8,8 mill. kroner en konsekvens av regjeringas vedtak om å legge ned ordninga for tilskudd til omstilling.

Norges Bondelaget støtter den prinsipielle begrunnelsen for å ta bort tilskudd til omstilling for beitebrukere. Samtidig frykter vi at beitebrukere med store rovvilttap over flere år settes i en svært vanskelig situasjon dersom de mister muligheten til økonomisk støtte for å legge om drifta. Det påligger regjeringen et stort ansvar for å unngå at noen beitebrukere kommer i en slik situasjon. Derfor må vedtak om skadefelling komme raskt og skadefellingslagene må tilføres ressurser slik at rovdyrangrep stanses i en tidlig fase.

Offentlig finansiering av forebyggende tiltak i beitenæringene er en forutsetning for det todelte målet i rovdyrpolitikken - at vi både skal ha rovdyr og beitenæring i utmarka. Nivået på bevilgningene til rovvilttiltak har imidlertid over tid blitt redusert, samtidig som nye oppgaver har kommet til. **Norges Bondelag mener post 73, Tilskudd til rovvilttiltak, må økes med 15 mill. kroner, slik at det totalt settes av 80 mill. kroner.**

7. Skogvern

Midlene til frivillig skogvern foreslås redusert med 200 mill. kroner i forslaget til statsbudsjett. Disse midlene er viktige slik at det kan gjennomføres skogvern på en smidig og konfliktdependende måte. **Norges Bondelag mener frivillig skogvern bidrar på en god måte til å oppfylle de nasjonale målsettingene om vern.**

8. Jordvern

Norges Bondelag imøteser en ny jordvernstrategi fra regjeringa. Målet må være at det ikke skjer nedbygging av jordbruksareal i det hele tatt, bortsett fra etablering av kritisk viktig infrastruktur dersom det ikke finnes alternativt areal.

Fram til en slik bestemmelse er på plass i Jordlova må årlig omdisponering reduseres til maksimalt 2 000 dekar og andre virkemidler skjerpes betydelig. Det gjelder spesielt mulighetene for å omdisponere matjord til andre formål enn matproduksjon i ordinær arealplanlegging. Mulighet for å omdisponere bør ligge hos Statsforvalteren, og nasjonale og statlige retningslinjer for arealplanlegging må bli tydelige på at det ikke skal planlegges næringsbygg eller bolig på matjord.

9. Strømstøtte

Prop. 1 S kap 1142 – Strømstøtte til jordbruk

Finanskomiteen behandler i disse dager endringer i strømstøtteordningen for landbruket for resterende del av 2022. Herav økningen av øvre tak i støtteordningen for jordbruket fra 20.000 kwh til 60.000 kwh per måned fra 1. oktober. I Statsbudsjettet for 2023 kan de se ut til at denne økningen ikke blir videreført. Om dette stemmer vil det bli spesielt utfordrende for grøntprodusenter som produserer på friland, og som er helt avhengig av å tørke, kjøle og lagre varene på egne lagre gjennom vinteren. Flere av disse produsentene har et strømforbruk som er tre-fire ganger så høyt som 20.000 kWt. Det samme gjelder også for flere husdyrprodusenter.

Norges Bondelag ber om det øvre taket på 60.000 kwh/mnd videreføres i 2023.

Med vennlig hilsen

Elektronisk godkjent, uten underskrift

Bjørn Gimming

Sigrid Hjørnegård